

[Ο έφηβος-αστακός της Dolto]

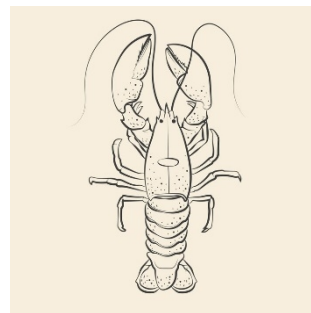
Απόσπασμα από τη συνέντευξη «10+1 ζητήματα της ζωής τους» της ψυχολόγου-ψυχοθεραπεύτριας Ελεάνας Παπαγεωργίου στη δημοσιογράφο Έφη Ζέρβα για τη ραδιοφωνική εκπομπή «Στο ντιβάνι της κρίσης», που εστιάζει σε προβλήματα της ψυχικής υγείας. Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στην ertnews.gr.

Η Dolto αναφέρεται στον έφηβο παρομοιάζοντάς τον με αστακό. Τι ήθελε να πει με αυτή τη μεταφορά;

Έχουν χρησιμοποιηθεί πολλές εικόνες για να παραστήσουν την εφηβεία. Μια πολύ χαρακτηριστική εικόνα είναι αυτή της **χρυσалиδας**, της μορφής που παίρνει η κάμπια μέσα στο κουκούλι πριν μεταμορφωθεί σε πεταλούδα.

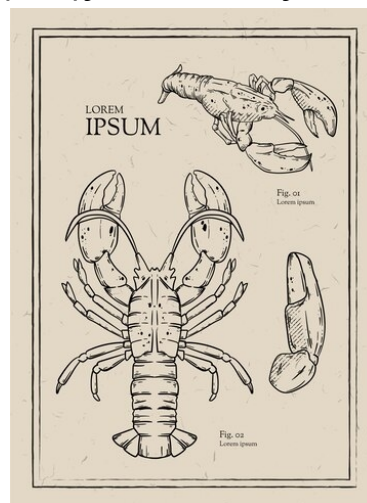
Με τον ίδιο τρόπο και η Françoise Dolto επιχείρησε να αναπαραστήσει την δοκιμασία που περνάει ένας έφηβος μέσω της εικόνας του αστακού. Η Dolto ήταν μια πολύ διάσημη Γαλλίδα ψυχαναλύτρια, η οποία είχε έναν άμεσο και ιδιαίτερο τρόπο να μιλά με τα παιδιά αλλά και τους γονείς, λέγοντας δύσκολες αλήθειες με απλά λόγια μέσα από την θεραπευτική της προσέγγιση, τις ραδιοφωνικές της εκπομπές και τα βιβλία της.

Στο τέλος της ζωής της, η Dolto μαζί με την κόρη της συνέγραψαν ένα βιβλίο για την εφηβεία με τίτλο **«Ας μιλήσουμε για τους εφήβους: το σύμπλεγμα του αστακού»**, το οποίο εκδόθηκε ένα χρόνο μετά τον θάνατο της το 1989. Για να περιγράψει τους εφήβους, τους παρομοιάζει με τους αστακούς, οι οποίοι, όπως όλα τα λεγόμενα «καρκινοειδή» έχουν έναν εξωσκελετό που περικλείει το σώμα τους (το καβούκι τους). Μεγαλώνοντας αναγκάζονται να αποβάλουν αυτό το σκληρό περίβλημα, το καύκαλο, και να το αντικαταστήσουν με ένα άλλο μεγαλύτερο. Κατά το μεσοδιάστημα ανάμεσα στην αποβολή του «παιδικού» εξωσκελετού και στη δημιουργία του επόμενου, ο αστακός βρίσκεται γυμνός, χωρίς προστατευτικό περίβλημα, ευάλωτος σε όλους τους κινδύνους του

περιβάλλοντος. Αυτή την πολύ παραστατική μεταφορά χρησιμοποίησε η Dolto προκειμένου να περιγράψει την ευαίσθητη περίοδο της εφηβείας. Για να γλιτώσει από τους κινδύνους που τον απειλούν, **ο αστακός κρύβεται μέσα σε μια τρύπα σε έναν βράχο μέχρι να «φτιάξει» το νέο του περίβλημα**, που θα είναι μόνιμο, πιο σκληρό και πιο αποτελεσματικό.

Ο έφηβος λοιπόν κατά τη διάρκεια αυτής της μετάβασης είναι έκθετος σε κάθε μορφής κινδύνους που μπορεί να προέρχονται από έξω αλλά και από τον εσωτερικό του κόσμο, διότι βρίσκεται άοπλος απέναντι στις διεγέρσεις που προέρχονται από αυτό το σώμα που αλλάζει. Άλλες φορές αισθάνεται παντοδύναμος, άτρωτος λόγω της δύναμης που νιώθει πως αποκτά και αγνοεί τους κινδύνους, αλλά και τη δική του ευθραυστότητα, άλλες φορές πάλι φοβάται τον ίδιο του τον εαυτό, αντιστέκεται στις αλλαγές θέλοντας να διατηρήσει την παιδικότητα του και απομονώνεται. Το προστατευτικό περίβλημα λοιπόν κατά την περίοδο αυτή οφείλει να του το προσφέρει **το οικογενειακό του περιβάλλον**. Όσο πιστεύουμε πως ο έφηβος πρέπει να απομακρυνθεί από τους γονείς του, άλλο τόσο τους έχει ανάγκη για να τον στηρίξουν, να τον βοηθήσουν και να του παρέχουν την απαραίτητη ασφάλεια, για να ανοίξει τα φτερά του ή, **σύμφωνα με την Dolto, να φτιάξει το περίβλημά του**. Αν ο βράχος, που είναι η οικογενειακή εστία, είναι **πολύ κλειστός** και απομακρυσμένος από την τροφή που θα πρέπει να αναζητήσει τότε ο αστακός **θα πεθάνει από ασιτία** ή θα απομακρυνθεί πολύ με κίνδυνο να χαθεί, αν πάλι είναι πολύ ανοιχτός, ο αστακός **θα εντοπιστεί από τον εχθρό και θα καταστραφεί**, διότι χωρίς το περίβλημά του είναι απροστάτευτος.

Ζέρβα, Ε. (2020, Δεκέμβριος 4). Έφηβοι: 10+1 ζητήματα της ζωής τους. Συνέντευξη της Ελεάννας Παπαγεωργίου [Μέρος 1ο], Ert News.

Δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού & γραπτού λόγου

1. Στο απόσπασμα της συνέντευξης η Παπαγεωργίου παρουσιάζει και εξηγεί αναλυτικά τη μεταφορά που χρησιμοποίησε η Dolto, για να περιγράψει τον έφηβο:
 - Σας βοηθάει να κατανοήσετε καλύτερα την περίοδο της εφηβείας;
 - Σας εκφράζει;

Δραστηριότητες για τα δομικά & τα γλωσσικά χαρακτηριστικά του κειμένου

1. Τι είδους περιγραφή, υποκειμενική ή αντικειμενική, χρησιμοποιείται στο απόσπασμα από τη συνέντευξη;
2. Ποιος ρηματικός χρόνος επικρατεί στην περιγραφή και ποια είναι η λειτουργία του;
3. Να σχολιάσετε τη λειτουργία του μεταφορικού λόγου στο κείμενο.
4. Η Παπαγεωργίου φροντίζει να εκλαϊκεύσει τον επιστημονικό λόγο, καθώς απευθύνεται σε ευρύ κοινό. Με ποιους τρόπους το πετυχαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;

Δραστηριότητες αναγνωστικής ανταπόκρισης & δημιουργικής έκφρασης

1. Να δουλέψετε σε ομάδες, για να καταγράψετε ερωτήσεις που θα θέλατε να απευθύνετε σε έναν ψυχολόγο σχετικά με ζητήματα της εφηβείας που σας απασχολούν. Μπορείτε να καλέσετε τον/ την ψυχολόγο για συνέντευξη στο σχολείο σας ή να οργανώσετε μια διαδικτυακή συνάντηση μαζί του/της. Σκόπιμο είναι να μεταγραφεί η προφορική συνέντευξη σε γραπτό κείμενο, προκειμένου να το δημοσιεύσετε (ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου ή στον τοπικό ηλεκτρονικό τύπο).

2. Ανιχνεύοντας με θεατρικές τεχνικές τον έφηβο-αστακό της Dolto που έχει χάσει το καβούκι του και κρύβεται σε έναν βράχο:

α. Ο έφηβος-αστακός εκφράζει τις ανάγκες του, τους φόβους του, τα θέλω του. Κάθονται όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες σε έναν κύκλο. Ένα κοχύλι κυκλοφορεί από χέρι σε χέρι. Αυτός που παίρνει το κοχύλι, κάθε φορά, μπαίνει στον ρόλο του εφήβου-αστακού. Μόλις κρατήσει το κοχύλι λέει μια φράση που ξεκινάει:

«Έχω ανάγκη να... (στον πρώτο γύρο του κύκλου)

«Φοβάμαι ... (στον δεύτερο γύρο του κύκλου)

«Θέλω... (στον τρίτο γύρο του κύκλου).

Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία, κάθε μαθητής γράφει ένα σύντομο κείμενο με τη μορφή ημερολογιακού σημειώματος στο οποίο εκφράζει τις ανάγκες του, τους φόβους του και τα θέλω του. Τα σημειώματα διαβάζονται και ακολουθεί συζήτηση.

β. Ρόλος στον τοίχο: Πώς «βλέπει» ο έφηβος-αστακός τον εαυτό του και πώς τον «βλέπουν» οι άλλοι.

Σχεδιάζετε σε ένα μεγάλο χαρτί το περίγραμμα ενός αστακού που σηματοδοτεί τον έφηβο-αστακό. Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να γράψουν:

i) μέσα στο περίγραμμα: φράσεις που αποτυπώνουν σκέψεις και συναισθήματα του εφήβου

ii) εκτός περιγράμματος: φράσεις που αποτυπώνουν τις σκέψεις προσώπων του οικογενειακού ή του ευρύτερου περιβάλλοντος για τον έφηβο.

Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία, κάθε μαθητής / μαθήτρια γράφει ένα κείμενο με τη μορφή εσωτερικού μονολόγου με θέμα «Πώς βλέπει ένας έφηβος τον εαυτό του και πώς τον βλέπουν οι άλλοι». (Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μεταφορικό λόγο στο κείμενό σας.) Οι εσωτερικοί μονόλογοι διαβάζονται και ακολουθεί συζήτηση.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

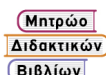
Τίτλος: [Ο ΕΦΗΒΟΣ ΑΣΤΑΚΟΣ ΤΗΣ DOLTO]

Σχεδιασμός Δημιουργία:

Αγγελάκος Κωνσταντίνος, Αλεξίου Γεωργία, Αυδή Άβρα,
Μερκούρη Αναστασία, Μητελούδης Πανταζής, Μητρούλιας Παναγιώτης,
Παπαλού Σοφία, Πασσάς Ιωάννης, Χριστόπουλος Δημήτριος

Ημερομηνία ανάρτησης: 11/12/2024 **Έκδοση:** v1.0

Το παρόν αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 6010165, του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» που υλοποιείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή